

נתיבות יזעור

והוא מאמרים יקרים, שיחות מוסר וחיזוק משובבי
לב ונפש, שנאמרו בפני תלמידים מקשיבים בקול
חוצב להבות אש קודש, ושאתו כשאגת האר"י החי,
להנחילם נתיבות דעת התורה ועבודת השי"ת על
פרשת השבוע

ע"י מרן רבינו
הגאון רבי **אברהם יוסף ראזענבלום** זצוקלה"ה
ראש ישיבת שערי יושר

ויקרא תשפ"ה

"דעה קנית מה חסרת"
ביאור "הדעת" של תלמידי חכמים
שנה ז' • גליון שמ"ב

מי שיש בידו חידו"ת או טעיפס של רבינו, וכן מי שרוצה לנדב גליון של תורת רבינו - נא להתקשר למספר: 1-718-854-2290 EXT 9 או לפקס: 1-718-705-8608

**אפשר לשמוע השיחה הנדפסת
בנתיבות יושר של כל שבוע במספר:
1-718-559-6660**

כל הזכויות שמורות

למערכת חידו"ת של רבינו
ישיבת שערי יושר

בהוצאת מכון "שם עולם"

מכון לחקר כתבי יד - קורות קהילות ואישים

רח' שחל 5, בני ברק

טל: 03-5701977 פקס: 03-5701967

תוכן העניינים

ויקרא תש"ם

"דעה קניית מה חסרת" – ביאור "הדעת" של

תלמידי חכמים

ה	קריאה לשון חיבה
ה	'ויקרא' איננה קריאה בעלמא
ה	"כל הכבוד הזה עשה לי עבדי - קראו לו שיכנס לפני ולפנים"
ו	כאשר ציווה ה' את משה
ו	מהות המשכן - השראת השכינה
ז	גודל אהבת ה' למשה רבינו
ז	ת"ח שאין בו דעת - נבילה טובה הימנו
ז	לא להיכנס למשכן ללא קריאה
ח	ההוכחה שהיה למשה רבינו דעת
ח	ביאור הענין של ת"ח שאין בו דעת
ט	השי"ת בחר במשה רבינו שיבנה המשכן
ט	בכל ביתי נאמן הוא
ט	האם משה רבינו היה צריך הזמנה
י	האם חבר טוב או חתן צריכים הזמנה
י	הנמשך במשה רבינו ע"ה
יא	החובה בהתבוננות בחשיבות עצמו
יא	מהו 'דעת'
יב	חז"ל הגדירו את התלמיד חכם
יב	חיסרון דעת היינו שחסר ההרגש הדק
יב	למה 'נבילה טובה הימנו'
יג	רק לגבי פרט זה - נבילה טובה הימנו
יג	על השור והסוס אין תביעה שנעשו נבילה
יד	מהתלמיד חכם תובעים "דעת"

יד	זהירות בכבוד תלמידי חכמים
טז	חז"ל מלמדים אותנו מיהו משה רבינו
טז	גמר הדעת בהנהגת משה רבינו
טז	הלימוד עבורנו - דרכי ה'
יז	לימוד תורה אינו לימוד רעליגיע
יח	לבחור ללכת בדרכי התורה בהנהגתנו

ויקרא תש"ם

"דעה קניית מה חסרת" - ביאור "הדעת" של**תלמידי חכמים**

איהם באגריסט, ס'איז געווען אַ
באגריסטסט.

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו
מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר

(ויקרא א, א)

'ויקרא' איננה קריאה בעלמא

'ויקרא' איננה קריאה בעלמא,
שהשי"ת קרא לו
שיעמוד באהל מועד לפי שחפץ
לדבר עמו, כי אילו היתה זו קריאה
בעלמא היה די במה שנאמר 'וידבר
ה' אל משה' כמו בכל פרשיות
התורה, ואז היינו מבינים שהשי"ת
גילה למשה שרוצה לדבר עמו,
ומשה רבינו הכין עצמו והשי"ת
דיבר עמו.

לשם כך לא היו צריכים ל'ויקרא
אל משה'. אלא שמה
שנאמר 'ויקרא אל משה וידבר ה'
אליו מאהל מועד', היינו
שבתחילה היה 'קריאה של חיבה',
'א באגריסטסט פון חיבה'.

"כל הכבוד הזה עשה לי עבדי -**קראו לו שיכנס לפני ולפנים"**

במדרש אמרו (ויק' א, ז), 'משל
למלך שציווה את עבדו

קריאה לשון חיבה

בפסוק זה יש להבין מהו כפל
הלשון, 'ויקרא אל משה'
וחוזר ואומר 'וידבר ה' אליו'. היה
לו לומר רק 'וידבר ה' אל משה'
כמו בכל פרשיות התורה, מהו
ההקדמה שאמר 'ויקרא אל משה'.

אכן רש"י פירש 'לכל דברות
ולכל אמירות ולכל צוויים
קדמה קריאה לשון חיבה'. שבכל
פרשה שנאמר בה 'וידבר ה' אל
משה' או 'ויאמר ה' אל משה'
קדמה לזה קריאה נוספת. היינו
שבכל פעם שהשי"ת קרא למשה
לצוותו על איזה מצוה או שאר
דיבור קדמה לו 'קריאה' בלשון
חיבה, 'לשון שמלאכי השרת
משתמשים בו, שנאמר (ישעיה ו),
'ויקרא זה אל זה'. שלפני שהתחיל
השי"ת לדבר אל משה היה קודם
כל קריאה לשם חיבה, 'ער האט

השי"ת ציווה למשה רבינו שיעשה את המשכן, ואכן משה קיים דבר ה' ועשה והקים את המשכן. מי שהסתכל מבחוץ היה נדמה לו שמשה רבינו הוא זה שעשה את המשכן, היינו שעל ידי קדושתו וחכמתו של משה נעשה כאן משכן.

אמנם משה רבינו לקח את כל הכבוד הזה של עשיית המשכן ומסרו להשי"ת. שעל כל דבר כתב "איני אינני עושה כלום, אינני יותר מפועל, אני פועל פשוט", 'איך טוה גארנישט, איך בין אַ ארבעטער, איך בין אַ פראסטער ארבעטער'. כל מה שעשיתי זהו 'כאשר ציווה ה' את משה', שמסר את כל עשיית המשכן להשי"ת.

בזכות זה זכה משה רבינו שהשי"ת קרא לו בחיבה 'ויקרא אל משה', שהשי"ת קרא למשה רבינו בלשון חיבה שיכנס לפניו לתוך המשכן.

מהות המשכן - השראת השכינה

והנה, מה היה מהות המשכן. על המשכן אמרו חז"ל (ברכות נה.), שעשו אותו עם האותיות שנבראו בו שמים וארץ. כל הכוונות והפנימיות שנמצא בכל

ואמר לו בנה לי פלטיין. על כל דבר ודבר שהיה בונה, היה כותב עליו שמו של מלך, והיה בונה כתלים וכותב עליהן שמו של מלך. היה מעמיד עמודים וכותב עליהן שמו של מלך. היה מקרה בקורות והיה כותב עליהן שמו של מלך'.

'לימים נכנס המלך לתוך פלטיין, על כל דבר ודבר שהיה מביט היה מוצא שמו כתוב עליו. אמר, כל הכבוד הזה עשה לי עבדי ואני מבפנים והוא מבחוץ, קראו לו שיכנס לפני ולפנים'.

'כך בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה עשה לי משכן, על כל דבר ודבר שהיה עושה היה כותב עליו 'כאשר ציווה ה' את משה', אמר הקדוש ברוך הוא כל הכבוד הזה עשה לי משה ואני מבפנים והוא מבחוץ, קראו לו שיכנס לפני ולפנים, לכך נאמר ויקרא אל משה'.

זהו ענין ה'חיבה' שנאמר כאן לגבי משה.

כאשר ציווה ה' את משה

הבה ונתבונן מה כתוב כאן במדרש, 'לאמיר זעהן וואס דא שטייט אין מדרש'.

להאהבה הגדולה ביותר שהיה להשי"ת לנברא, וזהו אהבתו למשה רבינו. היינו שכדי שמשה רבינו יוכל להיכנס לתוך המשכן, הוצרך שתהיה אהבה זו שהשי"ת אהב את משה רבינו, לפי שזהו התכלית של בריאת שמים וארץ שהיה במשכן.

ת"ח שאין בו דעת - נבילה טובה הימנו

עוד אמרו במדרש (ויק"ר א, טו), 'ויקרא אל משה וידבר ה''. שבתחילה קרא השי"ת למשה בלשון חיבה. 'מיכן אמרו כל תלמיד חכם שאין בו דעת נבילה טובה הימנו'.

צריכים אנו להתבונן במה דברים אמורים. מדובר באדם שהוא כבר תלמיד חכם, רק שאין בו דעת. ומבואר כאן שיש מציאות זו שיתכן שיהיה תלמיד חכם ואעפ"כ לא יהיה בו דעת. ועל תלמיד חכם זה אמרו ש'נבילה טובה הימנו'.

לא להיכנס למשכן ללא קריאה

במדרש שם הביאו ראייה לזה, 'תדע לך שכן צא ולמד ממשה' שהיה היה 'אבי החכמה,

הבריאה של כל העליוני ובתוך הבריאה של שמים וארץ, כל הכוונות והפנימיות שיש בבריאת שמים וארץ, כל זה צמצמו לתוך המשכן.

וכן אמרו חז"ל, 'יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ'. היינו שכל הקדושה וכל הפנימיות של התורה, שאסתכל באורייתא וברא עלמא, כל זה נכנס בתוך המשכן שהיה קטן בכמות, 'דאס אלעס איז אריין אין דער קליינער משכן'. שהמשכן היה קטן במידות, שלושים אמה אורכו ועשר אמות רוחבו, וכל הכוונות האלו נכנסו לתוך המשכן.

מה היה תכלית המשכן, תכלית המשכן היתה שתשרה בו השכינה. תיכף כששרתה השכינה במשכן ציווה השי"ת למשה רבינו שמעל הכפורת מבין שני הכרובים, יתייחד עמו הבורא ושם ידבר עמו. נמצא שתכלית המכוון בבניית ועשיית המשכן היתה השראת השכינה.

גודל אהבת ה' למשה רבינו

כדי שמשה רבינו יוכל להיכנס למשכן, הוצרך שיהיה קודם כל 'ויקרא אל משה', שהזדקקו

למשכן מבלי שהשי"ת היה קורא לו, הרי שהיה בגדר של 'תלמיד חכם שאין בו דעת', שעליו אמרו ש'נבילה טובה הימנו'.

ביאור הענין של ת"ח שאין בו דעת

היוצא מזה, שיתכן שיהיה אדם גדול כמשה רבינו, שיזכה לעשות כל הפעולות הגדולות שעשה משה רבינו, להוציא את בני ישראל ממצרים, שהתורה תינתן על ידו ושיקים את המשכן, והוא יודע גם לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ כמו שבצלאל ידע. אף על פי כן אם היה נכנס לאהל מועד ללא קריאה, הרי שהיה בבחינה של 'תלמיד חכם שאין בו דעת', שעליו אמרו שנבילה טובה הימנו, ויש לנו להבין הענין.

והכוונה בזה הוא, שצריכים אנו

להתבונן תחילה במשל הראשון שהביאו במדרש. שמבואר שם שהמלך שציווה לעבדו לבנות לו פלטין, והמלך בחר בעבד זה לבנות לו הפלטין, על אף שיש הרבה אנשים שיכולים לבנות הפלטין, אבל דווקא בו בחר המלך לבנות לו הפלטין.

אבי הנביאים, שהוציא ישראל ממצרים, ועל ידו נעשו כמה ניסים במצרים ונוראות על ים סוף, ועלה לשמי מרום והוריד תורה מן השמים, ונתעסק במלאכת המשכן, ולא נכנס לפני ולפנים עד שקרא לו, שנאמר ויקרא אל משה וידבר'. מכאן ראייה שכל תלמיד חכם שאין בו דעת נבילה טובה הימנו.

ההוכחה שהיה למשה רבינו דעת

יש לנו להתבונן מהיכן למדו חז"ל ענין זה. הנה משה רבינו היה אבי החכמה ואבי הנביאים, החכם הגדול ביותר והנביא הגדול ביותר, שהוציא את בני ישראל ממצרים, וכל הניסים שנעשו לישראל במצרים נעשו על ידו. וגם כל הניסים שנעשו לישראל בקריעת ים סוף נעשו על ידו. ועלה למרום ונתנו לישראל התורה על ידו, והוא זה שהקים את המשכן.

עם כל זאת עדיין אין לנו הוכחה שהיה לו דעת. הראייה שהיה לו דעת הוא, שכאשר הוקם המשכן לא נכנס משה רבינו לתוך המשכן מיד - עד שקרא לו השי"ת. זהו ההוכחה שהיה לו דעת.

מבואר מדברי המדרש, שאילו משה רבינו היה נכנס

השי"ת בחר במשה רבינו שיבנה
המשכן

עצם דבר זה שבחר בו המלך לבנות לו פלטין מראה על הקירבה הגדולה שבין המלך לעבד. וכשבנה העבד הפלטין, על כל דבר ודבר שבנה היה כותב עליו שמו של המלך, כדי לתת כבוד למלך.

כמו כן משה רבינו היה בן בית לפני השי"ת, כמו שנאמר (במדבר יב, ז), 'בכל ביתי נאמן הוא', שהיה בן בית לפני השי"ת. וכשציווה השי"ת שיעשו לו משכן, יעשו לי מקדש' (שמות כה, ח), את מי ציווה לעשות לו משכן, ציווי זה ציווה למשה רבינו.

תיכף בשעת הציווי על עשיית המשכן נאמרה גם תכלית המשכן (שם כב), 'ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים אשר על ארון העדות את כל אשר אצווה אותך אל בני ישראל'. הרי שבעת הציווי על המשכן נאמר למשה רבינו שהשי"ת ידבר עמו במשכן מבין שני הכרובים.

בכל ביתי נאמן הוא

והנה משה רבינו היה בן בית לפני הקב"ה, 'בכל ביתי נאמן הוא', ועל כל דבר גדול ציווה למשה רבינו שיעשה לפניו, וכשעלה משה למרום לקבל את התורה והמלאכים לא נתנו לו לקחת התורה, ציווה עליו השי"ת מה שיעשה כדי שהמלאכים יתנו לו לקחת את התורה, ואמר לו 'אחוז בכסא הכבוד' וידבר אליהם דיבורים שונים.

כל כך היה משה רבינו קרוב ל'השי"ת', וזהו הענין של 'בכל ביתי נאמן הוא'. ובעת הציווי על בנין המשכן ציווה עליו באופן זה שהתכלית הוא 'ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים', שידבר עמו שם.

האם משה רבינו היה צריך הזמנה

מאחר שהיה משה קרוב כל כך לפני הקב"ה, והשי"ת עשה הכל על ידו, שעל ידו נתן את התורה לישראל, וכל הניסים נעשו על ידו, והיה רבן של ישראל, שכן 'משה קיבל תורה מסיני', ובשעת בנין המשכן נאמר לו התכלית 'ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל

האם לאדם זה צריכים לשלוח הזמנה לחתונה? 'דארף ער דעם מענטש שיקען אַ אינוויטיישען?!

האם שמענו שאבי החתן ישלח הזמנה לאם החתן שתשתתף בשמחה, הלא אם נשמע כזאת שאבי החתן שולח הזמנה לאם החתן שתשתתף בשמחה, זה יישמע כמילתא דתמיהא. אילו היה האיש גרוש מזוגתו היה שייך שישלח לה ההזמנה, אבל באופן רגיל האם האב שולח הזמנה לאם, הלא היא המחוטנת של החתונה?!

לא נשמע כזאת שאבי החתן ישלח הזמנה לחתן, או שהחתן ישלח הזמנה לאבי החתן. אם היינו שומעים דבר כזה שאבי החתן שלח הזמנה לחתן, או שהחתן שלח הזמנה לאבי החתן, היתה זאת מילתא דתמיהא.

הנמשך במשה רבינו ע"ה

בפשטות היה נראה לנו שכמו כן היה ענינו של משה רבינו, שהרי משה רבינו הוא ידיד ה' שעליו נאמר 'בכל ביתי נאמן הוא', וכל הקשר שיש

הכפורת מבין שני הכרובים, ששם ידבר עמו. אם כן עכשיו כשהוקם המשכן יש להבין, האם משה רבינו זקוק כעת רשות מיוחדת שיכנס למשכן, 'משה רבינו דארף האבען אַ איינלאדענונג אריינצוגיין צום משכן?'

האם חבר טוב או חתן צריכים הזמנה

משל למה הדבר דומה - ואין המשל דומה לנמשל כלל וכלל, והיא רק כדי לשבר לנו את האוזן במשהו.

כשאחד משיא את בנו, ויש לו ידיד שהוא חכם גדול שמתיעץ עמו בכל עניניו ובכל עניני מסחרו ועניני ביתו, וגם בעניני שידוכין מתייעץ עמו. ובנוסף גם שלח אותו שהוא יהיה השליח המיוחד בעניני שידוכי בנו. ובכל השמחות מושיב את חבירו הלז סמוך אליו בראש השולחן.

הוא מתייעץ עמו בתדירות בכל עניני הנישואין, באיזה יום לקבוע את השמחה, והיכן לערוך את השמחה, ומתייעץ עמו על כל פרטי החתונה, באיזה אופן יעמידו את הכיסאות והשולחנות.

ביתי נאמן הוא', והשי"ת משתמש על ידו בכל ענין וענין, אבל עליו לדעת שהשי"ת הוא האדון והוא רק עבד נאמן, שאין לו יותר חשיבות רק זה שהוא 'עבד נאמן'.

אילו משה רבינו לא היה מתבונן ביסוד זה, והיה מתנהג כמו 'מקורב' שיש לו קירבה להשי"ת לפי שהמשכן נבנה בעבורו, הרי שהיה בבחינת 'תלמיד חכם שאין בו דעת', שעליו אמרו שנבילה טובה הימנו.

צריכים אנו להתבונן בדבר על מי נאמר דבר זה, על משה רבינו. אילו היה משה רבינו נכנס למשכן מבלי שהיה נקרא, הרי שאף שהוא תלמיד חכם, היה נחשב כ'תלמיד חכם שאין בו דעת'. שעל אף שהיה אבי החכמים ואבי הנביאים, עדיין נחשב כתלמיד חכם שאין בו דעת.

מהו 'דעת'

מהו 'דעת'. 'דעת' אין הכוונה לכוח השכל, כי יתכן שיהיה לאדם כוח החשבון ותפיסה טובה וגם זכרון טוב ועדיין יחשב ש'אין בו דעת'. אלא ש'דעת' היא הרגש דק ופנימי ביותר 'גאר א דקות'דיקער פנימיות'דיקער

להשי"ת עם בני ישראל היא על ידי משה רבינו.

ולא זו בלבד, הלא השי"ת אמר לו בפירוש שתכלית המשכן הוא 'ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים', שהוא מצווה על עשיית המשכן כדי ששם יהיה מקום הקשר של השי"ת ומשה רבינו. ועכשיו כשהוקם המשכן, וכי צריך הוא הזמנה מיוחדת שיוכל להיכנס למשכן, כמו שנאמר 'ויקרא אל משה וידבר ה' אליו'.

אך חז"ל פירשו לנו שאילו היה משה רבינו נכנס ללא קריאה מיוחדת, מבלי שהיה מקודם 'ויקרא אל משה וידבר ה' אליו' - הרי שאף שהיה משה רבינו אבי החכמים ואבי הנביאים, אעפ"כ היה בבחינת 'תלמיד חכם שאין בו דעת', שעליו אמרו נבילה טובה הימנו.

החובה בהתבוננות בחשיבות עצמו

מהו הענין של 'תלמיד חכם שאין בו דעת', 'אין בו דעת' אינו הכוונה שאינו בעל הבנה או בעל שכל, 'אין בו דעת' היינו שחסר לו ההרגש הפנימי והדרך ארץ. אמנם הוא ידיד ה', ועליו נאמר 'בכל

השוטה אינו יכול להיות תלמיד חכם, כדי להיות תלמיד חכם צריך האדם שיהיה לו השכל הישר. הכוונה ב'אין בו דעת', שחסר אצלו ההרגש הפנימי של מידת דרך ארץ, ההרגש הפנימי בהתנהגותו עם השני. וכשחסר אצל האדם ההרגש הפנימי בהנהגתו עם השני, הרי זה בבחינת 'כל תלמיד חכם שאין בו דעת נבילה טובה הימנו'.

למה 'נבילה טובה הימנו'

הכוונה ב'נבילה טובה הימנו'. הנה נבילה מוכרים לגוי. ואם אין מוצאים גוי למכור לו, קוברים את הנבילה. ואמרו חז"ל על תלמיד חכם, ובמי שחז"ל מכנים אותו 'תלמיד חכם' - ש'נבילה טובה הימנו'.

צריכים להבין כאן הענין, האם אין שום חשיבות בתורתו, האם אין שום חשיבות ליראת שמים שלו, האם אין שום חשיבות לכל המצוות ומעשים טובים שקיים, שנכנה אותו בתואר 'נבילה טובה הימנו', דבר זה מבין כל בר דעת שאי אפשר לומר כן.

איידעלער הרגש' בהנהגתו עם הזולת, ואיך תהיה הנהגתו כלפי השי"ת. זהו הענין של 'תלמיד חכם שאין בו דעת'.

חז"ל הגדירו את התלמיד חכם

להבין הכוונה במה שאמרו 'נבילה טובה הימנו'. הנה כשחז"ל אמרו על אחד שהוא תלמיד חכם, הרי שמדובר בתלמיד חכם שחז"ל הגדירו אותו כ'תלמיד חכם'. ועל אותו תלמיד חכם שחז"ל הגדירו אותו כתלמיד חכם, תלמיד חכם זה יתכן שיהיה בגדר 'תלמיד חכם שאין בו דעת', אפילו שהוא ירא שמים ותלמיד חכם.

הלא אילו לא היה ירא שמים לא היה נקרא בפי חז"ל בתואר 'תלמיד חכם', אלא שבאמת הוא תלמיד חכם ויש בו יראת שמים ויש בו כל מיני טובה וכל מיני ענינים דקדושה, יש לו רק חסרון אחד, שחסר אצלו 'דעת'.

חיסרון דעת היינו שחסר ההרגש

הדק

מהו הכוונה 'שחסר לו דעת', לא מדברים משוטה, שכן

אמנם כשיש לאדם בפתח ביתו שק גדול של זבל, זבל שמונח אצלו זה כמה שבועות ולא פינה אותה מביתו, ועכשיו הוא מפנה אותו לרשות הרבים, בוודאי שיבואו אליו בטענות, למה הוא מפנה את זבלו לרשות הרבים, 'דו אומענטש, פארוואס ווארפסטו דיין גארבידו אין רשות הרבים'.

אפילו שלא מוכיחים את הנבילה על מה שהתפגר ברשות הרבים למרות שהיא דבר מאוס, 'כאטש די נבילה איז אויך אַ שטיק גארבידו', אעפ"כ אין מוכיחים אותו. אבל מי שמוציא את זבלו לרשות הרבים מוכיחים אותו על מה שמוציא את זבלו לרשות הרבים. לפי שעל הנבילה אי אפשר לצעוק למה התנבלה דווקא ברשות הרבים, וכי מה תעשה שמלאך המוות נטל חיותה ממנה דווקא ברשות הרבים, - ומן הסתם לא מלאך המוות הוא זה שהורג את הבהמה, ומיתתה הוא באופן יותר טבעי, שכן המלאכים אין להם שייכות לבהמות ולשוורים.

אם השור לא נשמר ונפל לבור ונעשה נבילה, לא יהיה מי שיגער בשור על מה שנעשה לנבילה, לפי שלא נדרש מהשור

רק לגבי פרט זה - נבילה טובה
הימנו

אלא כך הם כוונת הדברים. שלגבי פרט זה, לגבי עוולה זו שבתלמיד חכם אין לו דעת, לגבי פרט זה 'נבילה טובה הימנו'.

הנבילה היא דבר מאוס שעולה ממנה סירחון ויוצא ממנה ריח רע. וכששור או חמור נעשים נבילה הנפש נגעלה, וכשעדיין לא הסריחה הנבילה לגמרי מוצאים איזה גוי שפל ומוכרים לו הנבילה עבור כמה פרוטות, 'טרעפט מען אַ פראסטער גוי וואס ער צאלט אפאר דאלאר אפשר וועט ער עס עסען'.

על השור והסוס אין תביעה שנעשו
נבילה

כשהנבילה מונחת לפנינו ורואים אותה שהסריחה, האם יבוא אחד בטענות לנבילה על מה שנהפכה לנבילה, 'דו פערד פארוואס ביסטו געווארען אַ נבילה, דו אַקס פארוואס ביסטו געווארען אַ נבילה'. אין מי שיבוא אליו בטענות אלו.

מהתלמיד חכם שאין בו דעת, כי הנבילה שנעשית לנבילה אין שום טענה עליה על מה שנעשה לנבילה. אבל התלמיד חכם שאין בו דעת זהו פגם בתלמיד חכם. הסוס שנעשה לנבילה אין בו שום פגם, אבל התלמיד חכם כשהנהגתו הוא שלא בדעת, יש בו איזה פגם.

יותר מזה שבסופו ייעשה לנבילה, שכן השור אין בו דעת ואין לו שכל, ולא נדרש מהשור יותר מזה שיחיה את שנותיו עד שייעשה לנבילה, מ'ערווארטעט נישט פון דעם אקס עפעס אנדערשט ווי ער זאל אויסלעבען די יאהרען אין ווערען אַ נבילה'.

מהתלמיד חכם תובעים "דעת"

זהירות בכבוד תלמידי חכמים

חלילה לחשוב שכוונת המדרש הוא שההשקפה על התלמיד חכם שאין בו דעת שהוא כמו נבילה. מי שזהו השקפתו על התלמיד חכם הרי הוא שונא תורה ויש בו דיעות כוזבות. ואותם האנשים אומרים על התלמיד חכם שאין בו דעת, ולכן אין בו שום חשיבות ויש לקוברו כנבילה. מי שאומר כן זהו עם הארצות ודיעות כוזבות.

כוונת המדרש הוא שבבחינה זו של 'אין בו דעת', הרי שהנבילה חשובה הימנו, כי אין טענה על הבהמה מה שנעשה לנבילה, ואילו על התלמיד חכם יש טענה על מה שמתנהג שלא בדעת.

אך לעומת זאת מתלמיד חכם נדרש שיחיה עם דעת, התלמיד חכם שהוא תלמיד חכם נדרש ממנו דעת, שיהיו לו עדינות הנפש בדקות, שיהיה לו ההרגשה שהנהגתו צריכה להיות באופן הראוי. שידע כיצד לנהוג עם הבריות. זהו הנהגה שנדרשת מתלמיד חכם.

"פון אַ תלמיד חכם ערווארטעט מען און עקספעקט מען 'דעת'. די איידלקייט, די פנימיות'דיגע דקות'דיגע איידלקייט, מרגיש זיין ווי אומצוגיין ווי אַ מענטש, ווי צו רעדען ווי אַ מענטש, ווי זיך צו פיהרען. דאס פאדערט מען פון אַ תלמיד חכם".

וכמבואר לעיל, בפרט זה הנבילה אכן טובה

שזכה להיות שליח ה', וידע לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. מעלה זו היה אצל משה ובצלאל.

אפילו שהיה בזה כבוד גדול, אך משה רבינו השיב כל הכבוד הזה להשי"ת, ואמר, אני איני כלום, 'איך בין גארנישט'. הכל הוא 'כאשר ציווה ה' את משה', הכל נעשה ע"י השי"ת. זהו 'הדעת' של משה רבינו.

גמר הדעת בהנהגת משה רבינו

'גמר הדעת' הוא כמו שהביאו במדרש, שכאשר המשכן עומד וקיים, ו'בכל ביתי נאמן הוא', והשי"ת אמר לו מעיקרא שתכלית המשכן הוא כדי לדבר עמו שם, ו'נועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים', שידבר עמו במשכן. אעפ"כ לא נכנס משה רבינו למשכן לפני שנקרא על ידי השי"ת להיכנס. זהו תלמיד חכם **שיש** בו דעת.

הלימוד עבורנו - דרכי ה'

"פארוואס פארציילט אונז דאס די מדרש, די מדרש פארציילט אונז דאס נישט ווייל מ'וויל פארציילען די גדלות פון משה רבינו. אוודאי איז אויך

חז"ל מלמדים אותנו מיהו משה רבינו

חז"ל מלמדים אותנו מי היה משה רבינו ומהו מהותו, די חז"ל לערנען אונז ווער משה רבינו איז געוועזען. כמה דעת ועדינות הנפש ונאמנות ומסירות הראה להשי"ת, וכמו המשל שהביאו מהמלך, שעל כל פעולה שעשה במשכן רשם 'כאשר ציווה ה' את משה', אף שלא נצטווה לכתוב כן.

משה רבינו היה זה שבנה והקים את המשכן, משה רבינו היה זה שידע לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. והשי"ת לא נתן שהאומנים המיוחדים יעשו את המשכן, רק במי שבחר בו ה', כמו שנאמר (שמות לה, ל), 'ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה'. רק מי שבחר בו השי"ת היה יכול לגשת אל עבודת המשכן, אבל אחרים - אפילו 'גרויסע ארכיטעקטן' לא היו יכולים לגשת אל עבודת המשכן.

זה היה כבוד גדול למי שנבחר להקים את המשכן. הכבוד לא היה על מה שהיה יכול לבנות כותלי המשכן. הכבוד היה במה

וואס מער אַ מענטש איז אין זיך
קולט דער דרכי התורה און די
דרכי ה'."

"די תורה דאס איז דער רצון
ה', יעדער ווארט אין די
תורה דאס איז דער אייבערשטער
גיט אונז איבער זיין רצון, דער
אייבערשטער גיט אונז איבער די
דרכי התורה, דער אייבערשטער
גיט אונז איבער די דרכים וואס
דער כלל ישראל דארף זיך
פיהרען, דאס שטייט אין די
תורה."

"און אז אַ מענטש לערענט
תורה דארף ער וויסען
ס'איז נישט קיין וויסענשאפט,
ס'איז נישט קיין "רעזולעגוע
וויסענשאפט". מ'זאל נישט
מיינען מ'לערענט תורה פאר
וויסענשאפט, נאר פאר אַ גוי'שע
וויסענשאפט קריגט מען נישט
קיין שכר, און אז מ'לערענט די
אידישע וויסענשאפט, די תורה
מיט גמרא פאר דעם גיט דער
אייבערשטער שכר."

"ס'איז נישט קיין רעזולעגוע
וויסענשאפט, אז
מ'לערענט תורה לערענט מען
דער דבר ה', מ'לערענט דער רצון
ה'."

א ענין צי וויסען די גדלות פון
משה רבינו."

"אבער די מדרש פארציילט
דאס אונז, ווייל סאיז
אַ לימוד פאר אונז, אז מיר זאלען
לערנען, מיר זאלען מיטלערנען
אויף אונזער לעבען, אויף
אונזערע דרכי החיים זאלען מיר
אפלערנען וואס מיינט 'דרך ארץ
קדמה לתורה, און די דקות וואס
גיט אריין אין דעם."

"יעדער תנועה און יעדער
ווארט וואס מיר
רעדען צו אַ טאטע, צו אַ מאמע,
צו אַ רבי'ן, צו אַ תלמיד חכם, צו
אַ עלטערער מענטש, אין יעדער
תנועה און יעדער ווארט וואס
מ'רעדט צו אַ יעדער מענטש,
יעדער תנועה און יעדער ווארט
וואס מ'רעדט צו אַ יונגערער
מענטש, פאר אַ מענטש וואס איז
אונטער מיר, פאר אַ עם הארץ,
פאר אַ פראסטער מענטש, דארף
עס אלעס זיין מיט דעת און מיט
דרך ארץ."

"דאס לערענט אונז די תורה,
די הנהגה, און מיט דעם
וואקסט אַ מענטש, דאס איז דער
דרך התורה, וואס מער אַ מענטש
איז אין זיך קולט דער דבר ה',

התורה היא רצון ה', בכל דיבור של התורה מלמד אותנו השי"ת שנדע את רצונו.

השי"ת מוסר לנו דרכי התורה, השי"ת מוסר לנו הדרכים שכלל ישראל צריכים להתנהג על פיו. כל זה מפורש בתורה.

לימוד תורה אינו לימוד רעליגי

כשאדם עוסק בתורה, עליו לידע שאין זה כמו לימוד ידיעות בעלמא, אין זו ידיעות של דת, בל נדמה שלומדים תורה לשם ידיעה בעלמא, רק שעל ידיעות של הגויים אין מקבלים שכר וכשלומדים ידיעות של יהודים זוכים לשכר, שכשלומדים תורה וגמרא נותן השי"ת שכר. התורה אינה רק ידיעות של דת, **כשעוסקים בתורה לומדים מהו דבר ה'**, לומדים מהו רצון ה'.

כשלומדים מהו רצון ה' יש להכניס הדברים בתוך נפשו, שיכנסו הדברים לדמו ולרמ"ח אבריו. רצון ה' ודרך ה' צריכים להיכנס לתוך דם האדם, לליבו ולמוחו.

ענין זה נתפרש במדרש לא רק כדי שנדע גדלותו של משה רבינו - אכן יש ענין גדול לידע גדלותו של משה רבינו - אלא שעיקר דברי המדרש הם ללימוד עבור בני ישראל, שהשי"ת מסר לנו התורה, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, כדי שאנו נלמד בדרך החיים שלנו איך נתנהג, שנלמד מדברי התורה את הדרך החיים שלנו, שנלמד בדרכי החיים שלנו מהו דרך ארץ קדמה לתורה, והדקות שנכללת בזה.

כל תנועה וכל דיבור שהאדם מדבר אל אביו או אל אמו, לרבו ולכל תלמיד חכם, לאדם מבוגר, וגם כל תנועה וכל דיבור שהאדם מדבר לכל יהודי, ואפילו כל תנועה ודיבור שהאדם מדבר עם מי שצעיר ממנו - גם למי שנמצא תחת מרותו, וגם כשמדבר לעם הארץ ועם אדם גס - שדיבורו תהיה מתוך דעת ודרך ארץ.

התורה מלמדנו בזה איך צריכה להיות הנהגת האדם, שבאופן זה גדל האדם. זהו דרך התורה. וצריכים לדעת שכפי כמה שהאדם קולט בתוכו דבר ה', כפי כמה שהאדם קולט בתוכו דרכי התורה ודרכי ה' לומדים אנו איך לנהוג בחיינו.

לבחור ללכת בדרכי התורה
בהנהגתנו

לכן צריך שתשוקתו של כל יהודי
תהיה להעביר ימיו ושנותיו
שהשי"ת מעניק לכל יהודי,
שיעבור את ימי שנותיו בדרך ה',
ושלא יעשה לעצמו דרכים משלו,

ולא יעשה לו תורה משלו. זה מה
שהתורה מלמד אותנו, 'דאס
לערענט אונז די תורה'.

דבר זה נלמד במדרש בפרשתן
מהו הדעת, מהו ההרגש
הפנימי שהאדם צריך שיהיה לו
בהנהגתו עם זולתו.

זְכוּת וְזָכָה אֶת הַרְבִּים, וְכוּת הַרְבִּים תִּלְוִי בּוֹ

היות שזכינו ב"ה והגליון השבועי מופץ בכמה ערים, יש הזדמנות למי שליבו חפץ לזכות את הרבים ולקחת חבל בהוצאות ההפצה של הגליון בעירו, ויבוא על שכרו.

אפשר לפנות למערכת חידו"ת של רבינו,
למספר טעלעפאן 9 EXT 1-718-854-2290.

בברכה והערכה
מערכת החידו"ת של רבינו